

Український форум щодо повернення активів

Посібник з питань ролі організацій громадянського суспільства (ОГС) у поверненні активів

ПОДЯКА

Особлива подяка Міжнародному центру з повернення активів (ІКАР) Базельського інституту управління в укладанні цього посібника, а також Ініціативі Світового банку / УНП ООН з повернення викрадених активів (СтАР) і наступним неурядовим організаціям за їхній внесок у підготовці цього документу: Туніській асоціації фінансової прозорості (АТТФ); Національному управлінню Ємену з повернення викрадених активів (АВАМ); Єгипетській ініціативі з особистих прав (ЕІРР); міжнародній організації “Глобальний Свідок”; Ініціативі Відкритого суспільства “Справедливість” і міжнародній організації “Шерпа”.

1 . Вступ

Повернення активів є пріоритетним завданням для новоствореного Уряду України та організацій громадянського суспільства в Україні, що вже зіграло значну роль у відновленні документів, які можуть сприяти зусиллям щодо повернення активів. Україна пережила значні політичні зміни та продовжує стикатися з величезними проблемами. Це значно підвищує значення внеску з боку громадянського суспільства. Громадянське суспільство відіграє важливу роль у наданні голосу громадянам у вимогах більшої прозорості та широкого поінформування громадськості. Ми закликаємо громадянське суспільство співпрацювати з урядом і державними установами для підвищення підзвітності та формування громадської довіри. А одночасне досягнення підзвітності та громадської довіри разом буде генерувати більші результати, ніж кожне з них поодиноці.

Цей посібник, початково розроблений для полегшення співпраці з громадянським суспільством в контексті Арабського форуму щодо повернення активів, показує різні способи, якими організації громадянського суспільства (ОГС) можуть сприяти у боротьбі з корупцією і допомогти повернути активи їхнім законним власникам. Роль громадянського суспільства коливається від пропаганди, досліджень та підвищення обізнаності, до збору доказів і навіть судових розглядів щодо повернення викрадених активів. У боротьбі з корупцією є роль для уряду, громадянського суспільства та міжнародної спільноти у здійсненні змін.

Як цей посібник ілюструє, ми повинні використовувати увесь інструментарій, наявний у нашому розпорядженні, щоб відновити і повернути вкрадені кошти законним власникам.

Метою цього посібника є

- Надати учасникам ОГС та їхнім партнерам допомогу з низкою практичних інструментів для дії аби ефективно взаємодіяти і підтримувати відновлення активів всередині та за межами своєї юрисдикції в посібнику, орієнтованому насамперед на практичне застосування.

Передбачається, що цей посібник буде заохочувати ОГС вивчати можливості ефективно брати участь у процесі повернення активів, у тому числі у партнерстві з іншими учасниками, для того, щоб працювати в напрямку досягнення мети перешкоджаючи злочинцям отримання доходів від свого злочину і повернення активів їхнім законним власникам. Цей посібник не має на меті бути вичерпним, але забезпечує вступний огляд допомоги для ОГС в рамках процесу повернення активів. Цей посібник розглядає питання повернення активів у контексті злочинів, пов'язаних з корупцією та з

приділенням особливої уваги на випадках, пов'язаних з корупцією в державному секторі.

1.1 Основи повернення активів

Навіть якщо корупцію виявлено і викрито, жертви рідко повертають всі активи, які було вкрадено. Це звичайно стається з однієї простої причини: активи не можуть бути знайдені. Щоб отримати вигоду від корупційної діяльності, винним у вчиненні таких злочинів, як правило, необхідно ввести ці активи у фінансову систему. Відмивання грошей і повернення активів йдуть рука об руку. Відмивання грошей є злочинною діяльністю, яке вчиняється після скоєння правопорушення для того, щоб приховати справжнє походження, природу і право власності стосовно злочинних доходів. Повернення активів, з іншого боку, це дії слідчих органів або прокуратури, які здійснюються для того, щоб відстежити рух незаконних активів, вилучити їх у злочинців і повернути їх законному власникові. У наслідок цього, злочинці стали надзвичайно вмілими у відмиванні отриманих кримінальним шляхом активів через фінансові канали, як правило через кілька юрисдикцій для того, щоб приховати незаконне походження таких активів.

Таким чином, повернення активів відноситься до процесу, за допомогою якого, ці доходи від злочинів ідентифіковано, вони простежуються, їх вилучено, конфісковано та повернено законним власникам (які можуть включати держави, державні підприємства, а також приватних осіб або приватних юридичних осіб). У Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції (Конвенція ООН проти корупції) прямо говориться про повернення активів як основоположного принципу Конвенції (стаття 51, Конвенції ООН проти корупції) і присвячується цілий розділ поверненню активів (Розділ V). У цьому розділі описуються, зокрема, заходи, які необхідно прийняти для запобігання та виявлення переказів доходів від злочинів (стаття 52); заходи щодо безпосереднього повернення майна (стаття 53); механізми вилучення майна шляхом міжнародного співробітництва у питаннях конфіскації та міжнародного співробітництва з метою конфіскації (статті 54 і 55); і заходи щодо повернення активів та розпорядження ними (стаття 57). Кілька статей в інших розділах також стосуються повернення активів і ролі ОГС. Відповідні розділи стосуються участі суспільства (стаття 13); профілактики та криміналізації відмивання грошей (статті 14 і 23); захисту інформаторів або осіб, що повідомляють про скоєння злочину (стаття 33); компенсація за скоєну шкоду (стаття 35), співпраця між національними державними органами та приватним сектором (стаття 39); банківська таємниця (стаття 40) і взаємна правова допомога (стаття 46).

Хоча кожен випадок повернення активів є унікальним, враховуючи обставини, що оточують його, сам процес у цілому можна розділити на чотири етапи:

- Дослідчий етап, де слідство буде отримувати інформацію від джерела про злочин та/або окремі факти щодо викрадених активів і буде працювати для збору додаткової інформації для того, щоб перевірити справжність цієї інформації. Фінансова розвідка зокрема відіграє найважливішу роль на цьому етапі у з'ясуванні попередньої інформації, необхідної для підтвердження факту крадіжки і руху активів, а також їхніх потенційних місць розташування. Ключовим питанням, що вимагає відповіді на цьому етапі є чи дійсно скоєно злочин і хто його скоїв.

- Слідчий етап, де доходи від злочинів виявляються, визначається їхнє місце розташування, вони заморожуються та зводяться воедино свідчення про право власності цих активів, щоб врахувати їх для того, щоб згодом було підготовлено постанову про конфіскацію.

Це етап, протягом якого слідчі органи та прокуратура як запитуючої, так і запитуваної юрисдикції повинні вибрати відповідний інструмент (інструменти) для досягнення бажаних результатів (наприклад, збір доказів, заморожування або арешт активів). Важливо розуміти, що ця фаза відноситься як до оригінальної злочину так і до заходів, вжитих для відмивання доходів, отриманих від первинного злочину. Слідчий етап має дві цілі - він по-перше спрямований на те, щоб знайти і заморозити вкрадені кошти, а також по-друге встановити їхній зв'язок зі скоєнням протиправного діяння. Таким чином, на цьому етапі важливо зосередитися як на встановленні достатніх доказів щодо злочинності первинної дії, в наслідок якої було створено ці активи під питанням, а також на розкритті конкретних методів відмивання грошей, які було застосовано з боку злочинців для відмивання цих активів.

Ключові питання, на які потрібно відповісти на цьому етапі, можна узагальнити таким чином:

- Хто (окремі особи, компанії) залучений до скоєння злочину?
- Яку шкоду було скоєно внаслідок правопорушення, тобто що було вкрадено або які доходи від злочину було отримано?
- Коли було скоєно злочин?
- Де було скоєно злочин? Куди було переведено доходи від злочинів і де вони знаходяться зараз?
- Чому винні вчинили цей злочин? Що було мотивом скоєння цього злочину?
- Яким чином було скоєно злочин? Яким чином було створено доходи від злочинів? Яким чином вони передаються?

- Судовий етап, який настає після слідчого етапу і відбувається тоді, коли завершено розслідування і справа передається до суду.

Судовий етап включає в себе судовий процес, а потім винесення судового рішення проти осіб, зазначених у попередньому етапі. У разі, якщо

обвинувачених засуджено, суд виносить остаточне рішення для юридичної конфіскації активів, які вони вкрали у зв'язку зі скоєнням ними кримінального злочину. Коли всі можливості для оскарження вичерпано, цей етап знаменує перехід від фази "заморожених активів" до фази "конфіскованих активів". Для того, щоб конфіскувати активи в юрисдикції (юрисдикціях), в якій їх було знайдено, судові органи запитуючої юрисдикції повинні співпрацювати в тісному контакті зі своїми колегами для того, щоб гарантувати, що обереться відповідний напрямок дій (наприклад, виконання постанови про конфіскацію від запитуючої країни або отримання місцевої постанови про конфіскацію в запитованій юрисдикції). Важливо відзначити, що в той час як цей розділ в основному відноситься до кримінально-процесуального кодексу, судові процедури, пов'язані з цивільними позовами, а також конфіскації на основі справи без винесення обвинувального вироку, також є прийнятними кроками на цьому етапі, в залежності від індивідуальних обставин конкретної справи (для отримання додаткової інформації, будь ласка, зверніться до ресурсів, зазначених у кінці цього розділу).

Питання, що потребують відповіді на цьому етапі (зокрема від судових органів), включають те, чи було зібрано достатньо переконливих доказів і чи було дотримано верховенство права на етапі розслідування.

- **Етап повернення:** коли власність насправді повертається до законного власника і нею розпоряджаються належним чином (з урахуванням будь-яких міжнародних зобов'язань з обміну активами і права добросовісних третіх сторін).

Питання, які розглядаються на цьому етапі, як правило, включають в себе визначення обсягів активів, які повинні бути повернені та способи, у які належним чином розпоряджатимуться цими активами.

Незалежно від того, наскільки висока ступінь політичної волі, процес повернення викрадених активів не є надзвичайно складним, трудомістким чи ресурсоємним. Термін повернення активів, отже, включає в себе низку дій, вжитих для того, щоб простежити, накласти арешт, здійснити конфіскацію та повернення викрадених активів. Цей процес ускладнюється на кожному етапі процесу повернення активів не тільки тому, що винні у скоєнні кримінальних злочинів намагаються приховати справжню природу, походження і право власності на викрадені активи за допомогою відмивання грошей, але й тому, що він вимагає активного спілкування і тісної координації між відповідними органами в тих юрисдикціях, де кримінальні злочини було скоєно, і з їхніми зарубіжними колегами в тих юрисдикціях, де докази або активи можуть бути знайдені.

Це тому, що досвідчені злочинці з відмивання грошей використовують низку стратегій для того, щоб приховати походження коштів і перетворити їх у

різноманітні форми, щоб назвати тільки деякі з них, включаючи наступне: тверду валюту, електронні кошти, матеріальне і нематеріальне майно, корпоративні структури й акції. Вони передаватимуть і поширюватимуть ці активи через кордони кількох юрисдикцій під іменами кількох власників, щоб далі заплутати справжню природу цих активів і зробити відстеження, відслідковування і юридичне вилучення їх більш важким для державних правоохоронних органів. Цей елемент у відмиванні грошей із залученням різноманітних юрисдикцій може особливо перешкоджати зусиллям щодо повернення активів, оскільки це дає початок появі бар'єрів, пов'язаних з перетином кордонів різних юрисдикцій, які варіюються, серед іншого, від потенційно суперечливих законодавчих і процедурних відмінностей до мовних невідповідностей. Це є основною причиною чому юрисдикції повинні почати активне спілкування один з одним на ранній стадії, починаючи з дослідчого етапу процесу повернення активів (як зазначено вище).

Отже, якщо різні держави мають проблеми з тим, щоб співпрацювати разом ефективно, то їм буде вкрай важко розплутати ефективно павутиння обману довкола відмивання грошей. Більше того, навіть коли держави дійсно ефективно співпрацюють разом, координація дій між державами через кордони може відволікати занадто багато часу, що може давати злочинцям додаткові можливості аби залишатися на крок попереду від правоохоронних органів. Ще одним фактором, який часто перешкоджає зусиллям щодо повернення активів є те, коли людина, яка скоїла корупційні дії померла або втекла від правосуддя. У відповідь на це багато юрисдикцій тепер мають так звану процедуру винесення рішення про конфіскацію без обвинувального вироку (БОВ): ці процедури ініціюються безпосередньо проти доходів, одержаних злочинним способом, а не проти особи, яка перебуває під слідством. Безпосереднім наслідком ініціювання такого роду конфіскацій є те, що рівень вимог стосовно доказової бази по справі є нижчим у порівнянні з кримінальними справами, а також немає необхідності засуджувати злочинця.

З огляду на ці перешкоди, суть процесу повернення активів полягає в активному спілкуванні та координації як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Жодних офіційних дій, які прямо чи опосередковано впливають на збір розвідувальної інформації, розслідування, кримінальне провадження або судові рішення по справі про повернення активів не має бути прийнято поодинокі будь-якою з установ, що беруть участь у справі, без попередньої консультації та обговорення ризиків і чинників пом'якшення наслідків зі своїми національними та міжнародними партнерами. Це особливо вірно в тих випадках, коли країни мають видати або прийняти запит про взаємну правову допомогу.

Повернення конфіскованих активів має практичне значення. Зокрема, широко визнано, що відновлення викрадених активів може забезпечити істотні ресурси для фінансування державних послуг та інвестицій в інфраструктуру

та інші програми, спрямовані на підвищення соціально-економічного розвитку. Крім того, відновлення вкрадених активів розглядається як стримуючий фактор для корупції, оскільки це принципово підриває ключовий стимул для корупції - управління активами, які були вкрадені. Саме з цих причин є вкрай важливим, щоб всі зацікавлені сторони - держави, міжнародні організації, приватний сектор і зокрема фінансові установи й ОГС розуміли б свої ролі, обов'язки та відповідальність по відношенню до повернення вкрадених активів, і шукали б можливостей співпрацювати і взаємно підтримувати один одного якомога краще.

Для більш докладної інформації щодо засад повернення активів див.:

- 'Довідник з повернення активів' <http://star.worldbank.org/star/publication/asset-recovery-handbook>
- 'На шляху до глобальної системи щодо повернення активів' <http://star.worldbank.org/star/publication/towards-global-architecture-asset-recovery>
- 'Нові тенденції щодо повернення активів' Феннер Цінкернагель, Грета; Чарльз Монтейт; Педро Гомес Перейра. 2013 <http://www.baselgovernance.org/publications/books-book-chapters/>
- 'Сприяння розвитку, повернення активів і боротьба з відмиванням грошей: Як вони пов'язані між собою' http://www.baselgovernance.org/fileadmin/docs/pics/publications/DfID_brochure_Final_Version_for_print.pdf

2 . Роль громадянського суспільства в боротьбі з корупцією та поверненні активів

Взагалі, держави повинні очолити процес повернення вкрадених активів. Проте, ОГС можуть відігравати визначальну роль на різних етапах, які складають процес відновлення активів. Їхнє значення в процесі відновлення активів було закріплено у Конвенції ООН проти корупції, яка говорить у статті 13, що держави-учасниці повинні сприяти активній участі окремих осіб і груп за межами державного сектора, таким як громадянське суспільство, неурядові організації та організовані громади в запобіганні та боротьбі з корупцією. Це тому, що профілактика і боротьба з корупцією є спільною відповідальністю. У Конференції держав-учасників (CoSP) Конвенції ООН проти корупції, зокрема на сесії, що проходила в місті Доха 2009 року було підкреслено, що ці особи та групи за межами державного сектора вносять вклад в культуру цілісності та заохочують участь громадян у попередженні корупції на національному рівні. Зокрема в регіоні, Арабська конвенція по боротьбі з корупцією, що набула чинності в червні 2013 року, вважає однією зі своїх цілей "заохочення осіб та організацій громадянського суспільства брати активну участь у запобіганні та боротьбі з корупцією" (стаття 2, Арабська конвенція по боротьбі з корупцією) Цей мандат додатково визначено у статті 11 тієї ж конвенції про участь громадянського суспільства.

Таким чином, з моменту створення Конвенції ООН проти корупції спостерігається потужний імпульс для ОГС брати участь у зусиллях запобігання та протидії корупції. Цей посібник містить чимало способів, в

яких ОГС можуть брати активну участь у процесі повернення активів, в той час як визнається, що їхня робота ніколи не може замінити діяльність, яка повинна здійснюватися державами.

ОГС традиційно беруть участь у процесі повернення активів за допомогою підвищення обізнаності, досліджень і пропаганди. З часом, вони також надають більш широку допомогу державі в управлінні замороженими активами або допомогу в питаннях, пов'язаних з кінцевим використанням повернутих активів. Дійсно, в деяких випадках ОГС можуть мати добрі можливості для того, щоб діяти в якості посередника між зацікавленими державами і жертвами злочинів, пов'язаних з корупцією. ОГС також іноді були одержувачами повернутих активів або брали участь в моніторингу цього кінцевого використання. Зовсім недавно, ОГС також надавали допомогу державам у їхніх зусиллях, допомагаючи виявляти і розслідувати злочини, пов'язані з корупцією, взаємодіючи з інформаторами і виступаючи в якості посередника між інформаторами і судовим апаратом, або ініціюючи судові позови, де правові рамки дозволяють такі ініціативи. Наприклад, стаття 35 про відшкодування збитку Конвенції ООН проти корупції пропонує шлях для ОГС ініціювати судовий розгляд з метою отримання такої компенсації, і це надало правову основу для деяких справ про корупцію.

Для того, щоб ОГС ефективно діяли в цих областях, ОГС повинні діяти зі стратегічним баченням. Це включає в себе визначення ключових партнерів у рамках державних установ і ретельно оцінити ризики стосовно різновидів взаємодії, якою вони хочуть займатися. ОГС повинні прагнути координувати свої дії через організації ОГС- як в межах країни, так і на міжнародному рівні час від часу - а також співпрацювати з громадянами, місцевими громадами та засобами масової інформації, на додаток до стратегічних партнерів у іноземних юрисдикціях.

Можливо найголовнішим є те, що існує необхідність для ОГС управляти своїми очікуваннями і бути реалістичними щодо своїх можливостей. Як вже зазначалося раніше, повернення активів являє собою складний і трудомісткий процес. Таким чином, необхідно зрозуміти його основні складності в кожному конкретному випадку, потенційні ризики та підводні камені в цьому процесі. Це допоможе ОГС прийняти відповідні рішення щодо спрямованості й термінів їхніх стратегій у галузях пропаганди чи поінформування громадськості та просвітницької діяльності, і щоб зрозуміти і повідомляти ясно й чітко, що в той час як кінцевою метою є повернення викрадених активів у країну походження, це може тривати значно більше часу ніж бажалося через юридичні тонкощі та необхідності дотримання основоположних принципів верховенства права у відповідних юрисдикціях. Створення таких реалістичних результатів діяльності, які можуть бути досягнені також зміцнює довіру до осіб і установ, що беруть участь у цьому процесі.

На цьому тлі, цей посібник представляє не тільки області взаємодії чи залучення, але й стратегічні міркування щодо напрямків такої участі; підкреслює потенційні ризики та проблеми і як вони можуть бути пом'якшені, наводить приклади з реального життя, які допомагають побачити дії ОГС з повернення активів під ширшим кутом зору і також допомагають з визначенням належного рівня очікувань.

2.1 Підвищення обізнаності та дослідження

Підвищення обізнаності в контексті цього посібника відноситься до різних заходів і кампаній, які можуть бути здійснені ОГС з наступними цілями:

- Підвищення обізнаності (через суспільство, ключові інститути у громадському та приватному секторі, в тому числі у фінансовому секторі й певні нефінансові підприємства та професії (ПНФПП) про важливість повернення активів, його роль у боротьбі з корупцією та в області розвитку;
- Створення попиту (через суспільство і ключові інститути) для повернення активів; і
- Підвищення обізнаності (різних верств суспільства і ключових інститутів) про роль та відповідальність зацікавлених сторін, включно з ОГО.

Просвітницькі кампанії та дослідницькі зусилля повинні бути спрямовані на інформування громадян про нову інформацію щодо повернення активів і збагачення чи поглиблення інформації, стосовно якої цільова аудиторія може бути вже в курсі. Проте важливо пам'ятати, що інформаційно-просвітницькі кампанії, пов'язані з поверненням активів, повинні проводитися з дотриманням певного рівня обережності. ОГО повинні підходити до питання підвищення громадської обізнаності щодо повернення активів стратегічно, аби забезпечити достатній тиск на уряд, щоб він діяв, водночас не підвищуючи рівня очікувань у суспільстві до нереалістичного рівня щодо швидкості, з якою активи можуть бути повернуті. Таким чином, роль ОГС у цьому питанні є делікатною, і надзвичайно важливо весь процес відновлення активів скеровувати в конструктивному напрямку.

Завдання 1: Підвищення інформованості та створення попиту на повернення активів

Метод залучення:	Інформування суспільства про важливість повернення активів і системні недоліки, які призводять до втрати / крадіжки активів
Можливі дії для залучення:	<ul style="list-style-type: none"> - Використання блогів і соціальних медіа для поширення інформації - Проведення досліджень і публікування результатів, у тому числі місцевою мовою (мовами) - Створення та надання інформації про повернення активів на своєму вебсайті - Оголошення про вашу роботу і урядових дій відносно повернення активів - Підтримка баз даних контактних осіб серед журналістів / ЗМІ для ваших прес-

<p>Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків:</p>	<p>релізів</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використовуйте і поширюйте інформацію тільки з достовірних джерел, що піддаються перевірці - Оцінюйте рівень доступності ЗМІ, який використовується для розповсюдження інформації (тобто оцінити, чи є Інтернет широко доступним, або чи люди частіше дивляться телевизор, слухають радіо або читають газети тощо) - Якщо це можливо, залучайте місцеві громади для проведення досліджень - Інформаційна кампанія, і, зокрема поширення інформації, коштує дорого - будьте в курсі обмежень ваших витрат і зосереджуйте ваші зусилля відповідно. - Якщо можливо, використовуйте подальшу оцінку, щоб визначити, які методи з підвищення обізнаності є успішними для поширення інформації серед цільової аудиторії.
<p>Додаткові ресурси:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Посібник щодо засобів масової інформації: http://www.amicc.org/docs/NGO-media_training.pdf - Робочий документ по "повернення викрадених активів" міжнародної організації "Міжнародна транспарентність" (Transparency International (TI)) http://www.transparency.org/whatwedo/pub/working_paper_02_2011_recovering_stolen_assets_a_problem_of_scope_and_dimen
<p>Приклади ОГС:</p>	<p>"Єменське Національне управління з повернення викрадених активів (АВАМ) - Ємен.</p> <p>АВАМ утворилася на основі популярного молодіжного революційного руху в Ємені в 2011 році. АВАМ спрямована на підвищення обізнаності про важливість повернення викрадених активів в масштабах всього суспільства і його структур, а також про негативні наслідки корупції та контрабанди активів за межі Ємену. АВАМ також залучається і допомагає організаціям у боротьбі з корупцією в Ємені. Для досягнення своїх цілей, АВАМ використовує медіа-канали для того, щоб виконувати свою роботу і поінформувати про необхідність дотримання прозорості та цілісності, підкреслюючи важливість повернення викрадених активів і залучення уваги суспільства до цього. Крім того, АВАМ проводить семінари та конференції для досягнення вищезазначених цілей і підтримує зв'язок з державними органами для відстеження викрадених активів.</p>
	<p>Глобальна молодіжна мережа по боротьбі з корупцією (GYAC)</p> <p>GYAC являє собою глобальну мережу молодих лідерів, журналістів, художників та експертів у сфері ІКТ з боку громадянського суспільства, які працюють на підвищення прозорості та соціальної відповідальності для кращого державного управління. Члени цієї мережі діляться досвідом, ідеями та ресурсами через інтернет соціальної мережі, відеоконференції та під час реальних подій. GYAC також працює з музикантами для створення глобальних пісень проти корупції та підтримує журналістів у їхній боротьбі за більшу прозорість та підзвітність. З моменту запуску Мережі в 2010 році, GYAC налічує більше 60 НПО-членів з більше, ніж 45 країн, і понад 1500 членів по його різних веб-платформах. Їхній веб-сайт пропонує різні інноваційні набори інструментів по боротьбі з корупцією і про те, як здійснювати і оцінювати проекти, а також як використовувати законодавчі положення про Право на інформацію .</p> <p>Більш детальна інформація: http://voices-against-corruption.ning.com/</p>

Метод залучення:	Допомога ОГС та іншим ключовим зацікавленим сторонам краще зрозуміти свою роль і відповідальність у процесі повернення активів
Можливі дії для залучення:	- Проведення цільових тренінгів, конференцій і семінарів - Робота щодо заохочування уряду опубліковувати (і регулярно оновлювати) практичні посібники щодо повернення активів в їхній юрисдикції (включаючи інформацію про ключові інститути, основні закони, ключові процеси і ключові джерела інформації)
Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків:	- Управління рівнем очікувань і вимог та реалістичних можливостей під час тренінгів ОГС щодо повернення активів - По можливості поєднувати дослідження та політичну діяльність щодо зміцнення концепції, стратегії та заходів, які проводять ОГС.
Додаткові ресурси:	- Ініціатива з повернення викрадених активів (СтАР) http://star.worldbank.org/star/ - Міжнародний центр з повернення активів (ІКАР): Роль недержавних суб'єктів у поверненні активів (2011)(http://www.baselgovernance.org/publications)
Приклади ОГС:	Арабські репортери за журналістські розслідування Заснована в 2005 році й базується в Аммані, Йорданія, місією АРЖР є посилення передового досвіду в галузі журналістських розслідувань. АРЖР вважає, що журналістські розслідування є наріжним каменем прозорості та підзвітності в суспільстві й уряді. Вони підтримують журналістів-розслідувачів з регіону шляхом підготовки кадрів, ресурсів та надання підтримки з боку колег у АРЖР; шляхом заохочення високих професійних стандартів; захист прав журналістів-розслідувачів. Завдяки цій роботі, АРЖР сприяє зростаючому усвідомленню та глибшому розумінню журналістами в арабському регіоні своєї ролі у зв'язку з боротьбою з корупцією і, як частина цього процесу, сприяння поверненню викрадених активів. Більш детальна інформація тут: http:// arij.net/en

2.2 Пропаганда (або широке поінформування)

Пропаганда в контексті цього посібника відноситься до ОГС, що працює над виробленням впливу на політичну волю, просування реформ в області державної політики, зміцнення підзвітності уряду щодо повернення активів і пов'язаних з цим питань, вимогами сильніших механізмів запобігання, в тому числі від приватного сектора. Проводячи роз'яснювальну роботу, ОГС можуть внести істотний внесок в зусилля з повернення активів. Вони можуть брати участь у дебатах з реформи державної політики, в тому числі стосовно зусиль, спрямованих на зміцнення систем щодо запобігання втрат у майбутньому активів, і тим самим підвищують демократичну легітимність. У порівнянні з підвищення обізнаності, пропагандистські стратегії є більш цілеспрямованими. Вони мають кінцеву мету переконати певні державні або приватні установи здійснити конкретні дії. Отже, при запуску пропагандистської кампанії, ОГС повинні мати чітко визначену та реально досяжну мету.

Необхідність пропаганди, ймовірно, буде застосовуватися як у країнах-запитувачах, так і в запитуваних державах і часто направлені на аналогічні цілі в обох зацікавлених юрисдикціях. Наприклад, конкретні питання реформи державної політики в галузі повернення активів, у тому числі реформи законодавства та установ, що беруть участь в процесі відновлення активів, буде потенційними цілями в обох країнах, хоча точний зміст цієї пропагандистської кампанії, швидше за все, відрізнятиметься. Наприклад, по відношенню до профілактики ОГС в запитуваних юрисдикціях, швидше за все, будуть націлені на приватний сектор, в першу чергу фінансовий сектор, і в підвищеній нормативній діяльності державних органів з метою підвищення контролю за цими установами приватного сектора. З іншого боку у запитуючих юрисдикціях такі зусилля, спрямовані на зміцнення діяльності з попередження, націлюватимуться на прогалини і лазівки в громадському секторі, у першу чергу на таких справах, як пропаганда кращого вирішення проблеми конфлікту інтересів. Як у запитуючих, так і у запитуваних державах, ОГС будуть прагнути до більшого ступеню прозорості та підзвітності щодо процесу повернення активів, і вони бажатимуть мати дуже активну позицію в місцевих правоохоронних органах щодо розслідування викрадених активів: в запитуючих країнах -- через кримінальні справи за фактом скоєного злочину, а в запитуваних країнах -- через розслідування відмивання грошей. Важливо відзначити, що коли справа доходить до повернення викрадених активів, насправді рекомендується тісна співпраця в пропагандистській роботі між ОГС у запитуючих і запитуваних країнах, бо їхні інтереси, швидше за все, сходяться. Пропагандистська робота ОГС в цій галузі буде спрямовуватися на залучення до раннього діалогу щодо потенційного кінцевого використання повернутих активів, у процесі взаємодії з громадськістю, щоб визначити таке кінцеве використання, а також -- на можливу участь громадянського суспільства в будь-якому використанні повернутих активів або моніторингу цього використання. Тісна співпраця та координація між ОГС від запитуючої та запитуваної юрисдикції допоможе вирішувати ці питання конструктивно і може допомогти подолати потенційне небажання до участі в діалозі з цього питання між цими юрисдикціями.

Завдання 1 : Реформа державної політика

<p>Метод залучення:</p>	<p>Проведення кампаній та лобіювання уряду для проведення законодавчих, інституційних та політичних реформ, пов'язаних з поверненням активів.</p>
<p>Можливі дії для залучення:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Розробляти та підтримувати контакт із зацікавленими сторонами, що активно просуватимуть процеси законодавчих і суспільно-політичних реформ, таких як ключові міністри, парламентарі та члени й лідери зацікавлених парламентських підкомітетів. - Лобіювати державні установи та напівдержавні організації (наприклад, професійні асоціації, що представляють сторону, яка володіє механізмами реалізації) на вирішенні проблеми системних недоліків, які призводять до викрадення активів.

	<ul style="list-style-type: none"> - Розробляти тематичні дослідження на основі конкретних справ, які виявлятимуть слабкі місця системи, які привели до втрати активів з метою зробити необхідність політичної реформи більш доступною. - Взаємодіяти з засобами масової інформації, науково-освітніми колами та іншими ОГО для узгодження потреб реформування, генерувати широку коаліцію і збільшити кількість пропагандистських каналів . - Використання політичних змін на користь можливості вплинути на зміни в політиці. - Активно відслідковувати законодавчий графік реформ відповідної країни для того, щоб проводити своєчасні інформаційно- пропагандистські кампанії. - Виявлення і налагодження партнерських стосунків з потенційними активістами просування законодавчих ініціатив як шляху для того, щоб запропонувати такі положення, що стосуються процесу повернення активів
<p>Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення конкретних очікувань і цілей, що повинні бути досягнуті в межах ваших можливостей. - Розробка основного гасла чи повідомлення вашої роботи і адаптування його для різних цільових аудиторій. - Представлення інформації та ресурсів лише з надійних джерел, щоб встановити довіру до себе. - Розглянути можливості звертання до третьої сторони для незалежної оцінки переваг пропонованих змін, з метою підвищення їхньої привабливості. - Визначити обмеження в передачі повідомлення особам, які приймають рішення (якщо ви не можете лобювати на пряму осіб, що приймають рішення, тоді треба лобювати тих, хто має вплив на осіб, що приймають рішення).
<p>Додаткові ресурси:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Відкритий форум для ефективності ОГС розвитку: Інструментарій пропагандиста: http://www.cininet.org/wp-content/uploads/2012/03/120110-of-advocacy_toolkit-en-web-2.pdf - ПРООН по боротьбі з корупцією і цілісність в арабських країнах http://www.undp-aci.org/governance/anticorruption.aspx - Можливості ОГС для залучення в політичному процесі: http://www.odi.org.uk/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/148.pdf - Запис у блогу міжнародної організації ТІ стосовно порядку денного G8 щодо повернення активів: http://blog.transparency.org/2012/05/23/g8-action-on-asset-recovery-for-the-arab-world/ - Партнерство відкритого уряду (http://www.opengovpartnership.org)
<p>Приклади ОГС:</p>	<p>Туніська асоціація фінансової прозорості (Association Tunisienne pour la Transparence Financière – АТТФ)</p> <p>АТТФ була створена з метою прискорення судових та адміністративних зусиль для відновлення активів, вкрадених екс-президентом Тунісу Бен Алі та його оточенням. АТТФ спеціально спрямована на наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здійснювати тиск на уряди і фінансові установи для прискорення роботи з повернення активів і покладати на них відповідальність за прогрес у цих зусиллях - Надавати уряду Тунісу допомогу в цих зусиллях шляхом проведення цілеспрямованих дій громадян і мобілізації інших НУО з метою підтримати зусилля щодо повернення активів - Лобювати уряд для посилення законів і зміцнювати інституцій, які дозволяють більш ефективно запобігати корупції в Тунісі в майбутньому - Сприяти підвищенню обізнаності та виховання молоді, яка представляє майбутні економічні і суспільні діячі, які визначатимуть цю демократію, про законність і проблеми довіри до урядовців, а також про загрозу, яку становить корупція для фундаментальних цінностей суспільства в Тунісі. <p>Відвідайте АТТФ на Facebook: https://www.facebook.com/pages/Association-Tunisienne-pour-la-</p>

	<p>Transparence-Financi%C3%A8re/443867492307877?fref=ts</p>
	<p>Єгипетська ініціатива з особистих прав (EIPR) Метою EIPR є зміцнення та захист прав людини і свободи шляхом проведення наукових досліджень, пропаганди і поінформування суспільства та судових позовів. Після “арабської весни”, фокус підрозділу цієї організації з питань економічної і соціальної справедливості розширився і включає тему повернення активів та її зв'язку з правами людини і свободою. З тих пір EIPR регулярно публікує інформаційні пакети для ЗМІ з оновленнями щодо повернення викрадених активів. EIPR також опублікував змістовну доповідь під назвою "Чи можемо ми повернути наші викрадені активи?" і спільну доповідь з британською НУО “Корнер-Хаус” (Corner House), в якій розглядалося питання активів Гамалія Мубарака в податкових гаванях. Обидві доповіді було оприлюднено з нагоди проведення відкритого обговорення. З метою поліпшення якості повідомлень у ЗМІ щодо повернення активів, EIPR також проводило навчання щодо повернення активів журналістам, які займаються висвітленням економічних проблем у єгипетських газетах. Зовсім недавно, EIPR подала позов до адміністративного суду проти уряду, вимагаючи, щоб уряд краще здійснював розкриття інформації про погодження угод з членами колишнього режиму, обвинуваченого в розтраті державних коштів. Більш детальна інформація: http://eipr.org/en http://eipr.org/sites/default/files/pressreleases/pdf/can_we_recover_our_stolen_assets_web.pdf</p>
	<p>Глобальна кампанія про розкриття власності компаній (Global Witness - GW) Глобальна кампанія Global Witness, поряд з іншими групами, веде кампанію проти прихованої власності компаній і широке поінформування суспільства про створення загальнодоступного реєстру власності з метою виявлення справжнього власника корпорації. Залучаючи до участі ключових зацікавлених сторін і уряд, кампанія успішно ввела це питання у політичний порядок денний провідних міжнародних форумів та урядів, в першу чергу на саміті G8 в Північній Ірландії. Глобальна кампанія GW організувала проведення аналізу витрат і вигод з метою вивчення витрат, пов'язаних із створенням публічного реєстру, який допоміг переконати уряд Великобританії, що такий реєстр не накладатиме надмірного тягаря на бізнес, і не буде невиправдано дорогим для уряду. Більш детальну інформацію можна знайти тут: http://www.globalwitness.org/campaigns/corruption/hidden-company-ownership</p>
	<p>Міжнародна організація Transparency International (Національна система чесності) Міжнародна організація Transparency International (TI) оцінює ключові "стовпи" у системі управління країни і загальний рівень</p>

	<p>чесності за допомогою своєї Національної системи чесності (NIS). Дослідження NIS покликані вивчати антикорупційну ефективність сектору за сектором і публікуються у вигляді всеосяжних національних доповідей з метою нарощування обертів, політичної волі та громадянського тиску для відповідних ініціатив щодо реформ.</p> <p>Більш детальна інформація на: http://www.transparency.org/whatwedo/nis</p>
	<p>МЕРЕЖА FLARE - Італія</p> <p>МЕРЕЖА FLARE заснована в 2008 році, являє собою мережу організацій громадянського суспільства, прихильних соціальній боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю та соціального використання конфіскованого майна. FLARE проводить дослідження та конференції з метою пропозиції європейської Директиви про конфіскацію злочинних доходів та їх повторне використання в соціальних цілях на основі італійського досвіду і законодавства. Для досягнення цієї мети, FLARE організував наукові комітети та круглі столи за участю представників основних зацікавлених сторін разом з академічними колами, ОГС, членами європейських інститутів, а також представниками Італії. В результаті їхніх зусиль пропозицію про Директиву з конфіскації злочинних доходів було обговорено у Комітеті з громадянських свобод Європейського парламенту.</p> <p>Більш детальна інформація на: http://www.flarenetwork.org/home/home_page.htm</p>

Завдання 2: Все більше і активніше відслідковування процесу повернення викрадених активів

Метод залучення:	Проведення кампаній та лобіювання уряду для визнання повернення активів в якості пріоритету
Можливі дії для залучення:	<ul style="list-style-type: none"> - Моніторинг діяльності правоохоронних органів - Моніторинг інституцій, що відповідають за процес повернення активів - Координація і розвиток практичної співпраці з ОГС у інших країнах, що мають відношення до справ у процесі повернення активів для того, щоб чинити тиск на всі зацікавлені юрисдикції
Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - Огляд внутрішніх і зовнішніх звітів установ, що відповідають за процес відновлення активів для моніторингу прогресу і виявлення слабких місць у політиці або практиці, які вимагають реформи. - Підтримувати мережу потенційних партнерів у пропагандистських кампаніях.
Додаткові ресурси:	<ul style="list-style-type: none"> - Спільний лист ICOO - кримінальний процес: http://www.opensocietyfoundations.org/publications/joint-letter-criminal-proceedings-against-jean-claude-duvalier-should-continue
Приклади ОГС:	<p>Кампанія фонду Бруно Мансера (ВМФ) - Малайзія (Саравак) Кампанія "Глобальний Свідок" - Малайзія (Саравак) Кампанія "Зупинити Корупцію в деревинній галузі" створила тиск, щоб покласти край корупції деревини в штаті Саравак. ВМФ розпочав всесвітню онлайн-петицію та моніторинг великих державних контрактів відносно греблі та тропічних лісів у штаті Саравак. В результаті доказів, представлених НУО "Глобальний Свідок" (див. відео - посилання нижче), агентство у боротьбі з корупцією Малайзії ініціювало розслідування ряду підозрюваних.</p>

	<p>Більш детальна інформація на: http://www.stop-timber-corruption.org Відео організації “Глобальний Свідок”: http://www.globalwitness.org/insideshadowstate/</p>
	<p>Кампанія “Глобальний Свідок” - Екваторіальна Гвінея Ще в 2003 “Глобальний Свідок” допоміг викрити, як режим Обіанга сховав мільйони доларів на рахунках в престижному банку “Ріггс” Вашингтоні, округ Колумбія. З тих пір, “Глобальний Свідок” неодноразово піднімав питання про те, яким чином управляються природні ресурси Екваторіальної Гвінеї та про відносини між владою та її банкірами. Дослідження “Глобального Свідка” виявили, як син президента, а потім міністр уряду (і на даний час другий віце-президент) Теодорен Обіанг витратив мільйони доларів на ведення способу життя плейбоя в Європі та США у той час, як офіційно заробляв урядову зарплату лише кілька тисяч доларів на місяць. Більш детальна інформація на: http://www.globalwitness.org/campaigns/corruption/oil-gas-and-mining/equatorial-guinea</p>

2.3 Аналіз справ та правовий аналіз

Аналіз справ та правовий аналіз в контексті цього посібника стосується діяльності ОГС у підготовці корисної інформації та оперативних даних, які будуть використовуватися підрозділами фінансової розвідки, органами слідства та прокуратури. Вони допомагають виявити і викрити злочинні активи, отримані корумпованими чиновниками і подільниками (наприклад, через відстеження таких активів, за допомогою фінансових розслідувань чи судового аудиту) і уможливають ініціювання розслідувань і судових справ, що мають на меті повернути викрадені активи та притягнути винних у корупції до відповідальності.

Крім того, аналіз справ та правовий аналіз можуть дозволити ОГС ініціювати судовий розгляд стосовно викрадених активів і тих, хто їх вкрав. Це може бути зроблено за рахунок приватних судових розглядів, за умови, що зацікавлені юрисдикції надають ОГС законне право виконувати такі дії, або шляхом виявлення викрадених активів через інформаторів. Конкретні заходи щодо захисту інформаторів визначено в статті 33 Конвенції ООН проти корупції. Крім того, ОГС можуть допомогти жертвам економічних злочинів шляхом представлення їхніх інтересів, а також надання юридичної допомоги місцевим громадянам при поданні скарг, якщо вони можуть мати законне право робити це, наприклад, відповідно до статті 35 про відшкодування збитку Конвенції ООН проти корупції.

Для проведення цих заходів ОГС повинні робити ретельний розгляд та оцінку ризиків у відношенні до витрат. Особливо у тих випадках, коли вони мають намір сприяти і започатковувати правоохоронні дії, їм варто шукати можливості бути у тісній координації з відповідними державними установами, оскільки можуть виникати питання доказової цілісності. Діяльність, що здійснюється ОГС, не повинна замінювати діяльність уже існуючого механізму державних правоохоронних органів.

Завдання 1 : Виявлення і викриття викрадених активів

<p>Метод залучення:</p>	<p>Підготовка корисної інформації та оперативних даних, які будуть використовуватися правоохоронними органами</p>
<p>Можливі дії для залучення:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Здійснювати збір, перевірку і викриття оперативних даних / інформації про розташування і походження потенційно викрадених активів - Співпрацювати з журналістами-розслідувачами у вашій країні / регіоні або у відповідній іноземній юрисдикції для того, щоб збирати таку інформацію.
<p>Кращі практики для</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Використовувати тільки перевірену та ідентифіковану інформацію - Співпрацювати або координувати свої дії з співробітниками державних

збільшення успіху і мінімізації ризиків	правоохоронних органів, якщо це можливо
Додаткові ресурси:	<ul style="list-style-type: none"> - Базельський інститут / ІКАР - відстеження викрадених активів: http://www.baselgovernance.org/big/news-single-view/article/new-book-released-tracing-stolen-assets-a-practioners-handbook/ - СТАР – Довідник щодо повернення активів http://star.worldbank.org/star/publication/asset-recovery-handbook - Інтернет-ресурси з отримання доказів: https://exposingtheinvisible.org/resources/obtaining-evidence/
Приклади ОГС:	<p>Справа кредитів Ангола-Росія (2011) – Ініціативна антикорупційна група та антикорупційна група “Associação Maos Livres” і група ангольських кампаній по боротьбі з корупцією роблять кроки у Швейцарії та Анголі у зв'язку з відмиванням доходів від корупційної угоди на суму 700 млн доларів США. До цієї схеми нібито причетні російський олігарх чи олігархи та високопоставлені ангольські чиновники. Ініціативна антикорупційна група та антикорупційна група “Associação Maos Livres” підготували звіт, який продемонстрував неналежні платежі та ймовірно шахрайські багатомільйонні оборудки у міжнародній кредитній операції Ангола-Росія. Крім того, вони працювали з місцевими громадами та громадянами Анголи з метою збору інформації та надання правової допомоги у поданні юридичних позовів.</p> <p>Більш детальна інформація на:http://www.cw-uk.org/angola-russia-report/</p>

Метод залучення:	Забезпечення безпеки для інформаторів щодо справ про повернення активів
Можливі дії для залучення:	<ul style="list-style-type: none"> - Діяти в якості речника / представника, сприяти поширенню інформації від інформаторів - Сприяти поінформованості громадськості за допомогою ЗМІ та інших каналів зв'язку, коли інформатор є, або під загрозою, несправедливого поводження / браку захищеності - Надавати консультації для потенційних інформаторів про ризики і наявний захист.
Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - Переконайтеся, що ви знайомі з відповідною законодавчою базою з прав і правового захисту, гарантованих інформаторам - Перевірте якомога ретельніше інформацію, надану інформаторами - Створіть мережу обізнаних і надійних юристів, які можуть надати (на громадських засадах) юридичну допомогу потенційним інформаторам
Додаткові ресурси:	<ul style="list-style-type: none"> - Базельський інститут / ІКАР - відстеження викрадених активів: http://www.baselgovernance.org/big/news-single-view/article/new-book-released-tracing-stolen-assets-a-practioners-handbook/ - Інтернет-ресурси з отримання доказів: https://exposingtheinvisible.org/resources/obtaining-evidence/
Приклади ОГС:	<p>“Шерпа”</p> <p>“Шерпа”, одна з перших НУО, що займається незаконними фінансовими потоками і судовими позовами у відношенні посадових осіб у своїх країнах, разом з французькою організацією “Сюрві” (Survie) та Федерацією конголезької діаспори, подали в 2007 році позов до прокуратури в Парижі проти правлячих сімей Конго - Браззавіль, Екваторіальної Гвінеї та Габону, стверджуючи, що їхні значні статки в об'єктах нерухомості або банківських рахунках, не могли бути нараховані виключно з їхньої офіційної заробітної платні. Головне звинувачення у цій справі – це “приховування незаконного привласнення державних коштів”, що є злочином відповідно до французького законодавства, якщо є активи на французькій території, які були придбані незаконним шляхом.</p> <p>Для того щоб подолати небажання прокуратури на початку розслідування,</p>

	<p>Міжнародна організація “Transparency International” (TI) у Франції і громадянин Габону подали в 2008 році цивільний позов в рамках кримінальної справи, юридичну підтримку забезпечувала організація “Шерпа”. Французький Касаційний суд нарешті виніс рішення в 2010 році, що цивільний позов від організації TI мав юрисдикцію у Франції і судове розслідування було розпочато. В результаті, слідчі судді наказали провести обшук у розкішному особняку президента Екваторіальної Гвінеї в Парижі, а також конфіскувати п'ятнадцять спортивних автомобілів, що належали його синові. У той час як президент наполягав на імунітеті, син президента не з'явився перед французькими судами, і подальший ордер на його арешт був виданий у липні 2012 року. Більш детальна інформація на: http://www.asso-sherpa.org/</p>
	<p>“Проект підзвітності уряду” (GAP) “Проект підзвітності уряду” є правозахисною організацією для захисту інформаторів, що сприяє урядовій і корпоративній звітності шляхом просування професійної свободи слова, захисту інформаторів та розширення прав і можливостей громадських активістів. GAP вивчає чинне законодавство і проводить кампанії на підтримку прийняття законів про захист інформаторів як усередині країни, так і на міжнародному рівні. Однією з їхніх акцій є кампанія “Знайте свої права”, яка забезпечує необхідну освіту шляхом створення численних ресурсів, у тому числі веб-сайту, гарячої лінії, брошур, і цілого довідника, присвяченого наданню допомоги фінансовим працівникам, де роз'яснюється коли треба бити на сполох і оприлюднювати інформацію. Аналогічним чином, GAP повідомив робітникам офшорних американських нафтових компаній про гарантії захисту, наявні у них у відповідності з федеральним і штатними законами про інформаторів. Більш детальна інформація на: http://www.whistleblower.org/action-center та http://www.whistleblower.org/program-areas</p>

Завдання 2: Сприяння розслідуванням і судовим справам, пов'язаним з поверненням активів

Метод залучення:	Підтримка юридичних дій
Можливі дії для залучення:	<ul style="list-style-type: none"> - Оцінка різних законних шляхів, щоб подати позов - Подання позову (чи позовів) від імені жертви (жертв) економічних злочинів.
Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - Уточнити правовий статус організації ОГС у відповідній юрисдикції - Розглянути додану вартість і проблеми, пов'язані з усіма можливими кроками - Узгодити очікування всіх сторін у справі - Оцінити витрати та правові наслідки для всіх залучених сторін - Суворо дотримуйтесь правових вимог для збору доказів.
Додаткові ресурси:	- Дослідження “Шерпа” правового становища в G20 (на стадії підготовки)
Приклади ОГС:	<p>APDHE проти Теодора Обіанг (Екваторіальна Гвінея / Іспанія) Асоціацією за права людини Іспанії (APHDE) порушено кримінальну скаргу у відмиванні грошей різними членами сім'ї Обіангу, які отримали зиск від передачі грошей від нафтових доходів Екваторіальної Гвінеї в приватні рахунки в Іспанії. Іспанський закон надає юрисдикцію Іспанії в тих випадках, коли відмивання грошей сталося в країні, незалежно від того, де сталося початкове розкрадання. Більш детальна інформація на: http://apdhe.org/</p>

	<p>“Правова ініціатива відкритого суспільства” проти Теодора Обіанг (Екваторіальна Гвінея / Каліфорнія)</p> <p>“Правова ініціатива відкритого суспільства” та “Справедливість Екваторіальної Гвінеї” (EG Justice), американська неурядова організація, яка захищає права людини і верховенство права в Екваторіальній Гвінеї, були в змозі скористатися своїм глибоким знанням корупції та порушень прав людини в Екваторіальній Гвінеї й зв’язками з захисниками громадянського суспільства Екваторіальної Гвінеї для того, щоб забезпечити важливу допомогу юристам Міністерства юстиції США, які шукали підстав для конфіскації підозрюваних корупційних доходів у формі нерухомості та іншого майна, що належить Теодоріну Нгема, синові президента Екваторіальної Гвінеї Обіангу. Вони виявили, що навіть у той час, коли організації громадянського суспільства не вистачає певних примусових повноважень, якими користуються урядові правоохоронні органи, в деяких відносинах вони мають і важливі переваги, у тому числі гнучкість виконання завдань, свобода пересування і глибокий, багаторічний досвід і знання регіону, доступ до доказових матеріалів і потенційних свідків або джерела інформації, тобто все, що є необхідним доповненням до роботи правоохоронних слідчих і органів.</p>
	<p>Кампанія фонду Бруно Мансера (ВМФ) - Малайзія (Саравак) та Швейцарія</p> <p>У контексті кампанії “Зупинити Корупцію в деревинній галузі” в штаті Саравак, Малайзія, фондом ВМФ ініційовано кримінальну справу в Швейцарії щодо відмивання корупційних доходів від малайзійської деревини. Швейцарський генеральний прокурор порушив справу, в якій ВМФ і 255 громадян з малайзійського штату Сабах просять Швейцарський федеральний кримінальний суд допустити їх в якості позивачів.</p> <p>Більш детальна інформація на: http://www.stop-timber-corruption.org</p>

2.4 Повернення конфіскованого майна

Існує сьогодні загальна згода з принципом, що конфісковані гроші, які мають корупційне походження, мають бути повернуті, як це закріплено у статті 51 Конвенції ООН проти корупції. Зокрема, Конвенція ООН проти корупції передбачає, що такі активи будуть повернуті їхньому попередньому законному власникові, яким, у разі корупції та незаконному привласненні державних коштів, буде виступати держава, в якій ці кошти були вкрадено (після врахування прав добросовісних третіх сторони і, можливо, стягнення витрат, понесених в іноземній юрисдикції). Крім того, Конвенція ООН проти корупції передбачає, що у разі потреби, країни, що беруть участь у поверненні викрадених активів можуть укласти угоди для остаточного розпорядження конфіскованим майном. Крім того, відповідно до визнання Конвенцією ООН проти корупції прозорості в якості фундаментальної передумови для належного управління та боротьби з корупцією і пропозицію розвитку в Конвенції ООН проти корупції, є також велика ступінь збіжності у необхідності повернення раніше викрадених активів для кінцевого використання у належних цілях та запевнення в тому, щоб ці активи не вкрали ще раз. На цьому тлі існує ряд ролей, які громадянське суспільство може відігравати на стадії безпосередньо перед і під час повернення конфіскованих активів, які було отримано внаслідок корупції та пов'язаних з цим злочинів.

До них належать, зокрема, залучення в процес прийняття рішень про кінцеве використання. ОГС мають добрі можливості представляти інтереси потенційних жертв - тих, хто постраждав від корупції; вони можуть активно ініціювати і сприяти національному діалогу про потенційні кінцевих споживачів повернутих активів, але остаточне рішення з цього питання, звичайно, буде за урядом. Участь ОГС у нагляді та моніторингу використання повернутих активів може бути ефективним способом для забезпечення належного рівня прозорості у використанні повернутих активів, що в свою чергу має допомогти гарантувати, що конфісковані активи використовуються за призначенням та відповідно з внутрішніми правовими чи іншими узгодженими процедурами. У свою чергу, уряди все більше розуміють, що у них є інтерес у залученні ОГС до цих питань, бо таке партнерство підвищує суспільну довіру до процесу повернення активів.

Завдання 1 : Цільове використання повернутих активів

Метод залучення:	Сприяння відповідним правовим процедурам та механізмам з управління активами
Можливі дії для залучення:	<ul style="list-style-type: none"> - Виявлення потенційних інститутів, установ та зацікавлених сторін, відповідальних за координацію і керування репатрійованих активів - Визначити правові механізми / способи компенсування потерпілим від злочину за рахунок конфіскованих активів. - Співпрацювати узгоджено з національними підрозділами з управління активами / повернення активів щодо планування розподілу конфіскованих активів - Пропонувати широкі консультації із зацікавленими сторонами, до яких входять місцеві органи влади та ОГС, з метою визначити використання повернутих активів. - Підтримувати зв'язок з ОГС у запитуваних країнах у процесі повернення активів для того, щоб просити їх надати сприяння у лобюванні діалогу між запитуваними і запитуючими країнами стосовно використання репатрійованих активів.
Кращі практики для збільшення успіху і мінімізації ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - Визначити приклади передової практики в інших юрисдикціях - Зменшувати упередженості та конфлікт інтересів при визначенні, як управляти репатрійованими активами - Посилатися на національні цілі плану розвитку і аналогічно широко визнані цілі розвитку - Розглядати довгострокову стійкість проектів, що фінансуються за рахунок повернутих активів
Додаткові ресурси:	<ul style="list-style-type: none"> - "Минулий досвід з угодами про розпорядження конфіскованими активами» (за Аттіссо і Феннер Цінкернагель, в: Базельський інститут / ІКАР 2013 <i>Нові тенденції в поверненні активів</i>), http://www.baselgovernance.org - Мадер, Макс: "Посередники громадянського суспільства з повернення активів. Два швейцарських випадки Мобуту і Абача ", в "Недержавні суб'єкти у поверненні активів " (Базельський інститут / ІКАР 2011 року), http://www.baselgovernance.org/publications/books-book-chapters/ - СтАР - Управління повернутими активами: http://star.worldbank.org/star/publication/management-returned-assets - Мережа Flare - Соціальне використання конфіскованих активів: http://www.flarenetwork.org/confprop/
Приклади ОГС:	Фонд БОТА, Казахстан

	<p>У 2007 році Швейцарія, США, Казахстан і Світовий банк підписали угоди, що стосуються реституції коштів у 84 млн. дол США через « БОТА - Казахський Фонд розвитку дітей та молоді» (БОТА) для проектів, які приносять користь населенню Казахстану, зокрема в областях розвитку молоді та підвищення енергетичної ефективності. Рада директорів БОТА складається з п'яти місцевих громадян Казахстану і одного представника кожного з урядів США та Швейцарії; обов'язком цієї ради є контроль за витратою грошей. Фонд знаходиться у веденні міжнародної НУО, створеної зацікавленими сторонами, яка працює незалежно від казахстанської влади. Заморожені активи підлягають передачі траншами цьому фонду і розподіляються ним під наглядом консорціуму двох міжнародно визнаних організацій (АЙРЕКС у Вашингтоні та "Врятуйте дітей") з урахуванням рекомендацій Світового банку.</p> <p>Більш детальна інформація на: http://www.bota.kz/en/index.php/pages/index/1</p>
	<p>“Лібера” і Мережа FLARE - Італія</p> <p>“Лібера Терра” є некомерційною організацією, чия місія полягає в боротьбі з організованою злочинністю і мафіозними злочинними організаціями в Італії. Вони беруть участь в реалізації низки ініціатив для перетворення конфіскованих активів у соціальні проекти і використовувати конфісковані активи для місцевих громад шляхом створення робочих місць для молоді або створення сільськогосподарських центрів. У співпраці з Мережею FLARE вони сприяли створенню Національного агентства з повернення активів і очолили формування політичної реформи і юридичних процедур у належному моніторингу та управлінні конфіскованими активами. У результаті понад 4500 об'єктів нерухомості було використано на соціальні цілі в Італії.</p> <p>Більш детальна інформація на: http://www.libera.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina</p>

Завдання 2: Прозоре використання повернутих активів

Метод залучення:	Моніторинг управління активами
Можливі дії для залучення:	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення того, щоб органами влади, відповідальними за процес репатріації активів було запроваджено належний аудит, механізми звітності та нагляду з управління конфіскованими активами; - Здійснювати моніторинг і відстежувати проекти, що фінансуються за рахунок репатрійованих коштів та співпрацювати у цьому з відповідним (місцевим) населенням; - Проводити аудит фінансової звітності репатрійованих активів для перевірки точності інформації про їх використання та забезпечити дотримання відповідного протоколу; - Спробувати формалізувати офіційну роль або мандат для ОГС в управлінні повернутих активів та / або моніторингу та процесу нагляду; - Оприлюднити інформацію, що стосується отримання активів, декларації про наміри використання активів, фактичні витрати, а також про досягнуті результати.
Кращі практики для	Переконайтеся, що у вас є технічні можливості для управління та / або контролю за проектами (наприклад, фінансовий облік / експертиза для

збільшення успіху і мінімізації ризиків	проведення аудиту, інженерні можливості тощо -- в залежності від проекту)
Додаткові ресурси:	<ul style="list-style-type: none"> - Базельський інститут / ІКАР, Робочий документ № 6 (Управління доходами від повернення активів: Приклади з Нігерії, Перу, Філіппін і Казахстану), http://www.baselgovernance.org/fileadmin/docs/publications/working_papers/Managing_Proceeds_of_AR_Final.pdf - СтАР - Управління повернутими активами: http://star.worldbank.org/star/publication/management-returned-assets
Приклади ОГС:	<p>Моніторинг активів Абача в Нігерії</p> <p>У 2005 році на основі угоди про порядок реституції, підписаної Швейцарією, Нігерією та Світовим банком, 700 млн. дол США активів, вкрадених колишнім президентом Нігерії Абача були повернуті зі Швейцарії до центрального бюджету Нігерії. Нігерія погодилася використовувати репатрійовані кошти для конкретних проектів, спрямованих на боротьбу з бідністю і проведення загальної ревізії управління державними видатками та фінансової звітності (РЕМFAR), що проводитиметься Світовим банком. Після тиску з боку як швейцарських, так і нігерійських ОГС, також було впроваджено участь громадянського суспільства у моніторингу витрачання повернутих активів. “Нігерійська Громадянська мережа вкрадених активів”, включно з “Коаліцією чесності та нульової корупції” взяли участь у моніторингу та здійсненні проектів, що фінансуються з конфіскованих коштів Абача з метою забезпечення більшої прозорості та підзвітності використання повернутих активів.</p> <p>Більш детальна інформація на: http://www.evb.ch/cm_data/Report_Abacha.pdf</p>